

KLAUWAARD is de benaming voor de dappere Vlaming die zich tegen het Franse geweld en imperialisme verzet en het Vlaamse verleden trouw wil blijven (ook: Klauwaart, Klauwaert).

Deze naam werd in 1302 gegeven aan de aanhangers van de graaf van Vlaanderen (vgl. de klauwen van de leeuw in het wapen van de graven van Vlaanderen) in strijd tegen de Leliaards (z. aldaar), de partijgangers van de Franse koning.

Klauwaards en klauwende leeuw werden in de V.B. weer actueel door Consciences Leeuw van Vlaanderen (1838). In 1857 werd het de naam van het tijdschrift van de Brusselse vrijzinnige flaminganten. Een aantal democratisch gezinde en vooruitstrevende leden van de Vlaamsche Broederbond te Brugge, die in 1863 uit de vereniging traden, noemden zich eveneens Klauwaarts.

In 1867 nam de nieuwe vereniging het initiatief tot de oprichting van een monument voor Jan Breidel en Pieter de Coninc. In het declamatorium: Breidel en De Coninc van Em. Hiel (30 augustus 1874), door deze commissie geïnspireerd, alsook bij G. Antheunis in De Vlaamsche Nacht (11 november 1874) worden de strijdende Vlamingen Klauwaards genoemd.

De leuze Klauwaard en Geus, als spreuk van de Vlaamse liberalen te Gent, tegelijk Vlaamsgezind en antipaaps van inhoud, lezen we reeds in 1868 in Het Lied der Vlamingen door Em. Hiel. Julius Vuylsteke dichtte er een strijdlied op, op muziek gezet door L. Hinderyckx en voor het eerst gezongen op 17 oktober 1885. In het antiklerikale kamp kwam de combinatie Klauwaard en Geus telkens opnieuw voor, o.a. in de Gentse studenten Almanak van 't Zal Wel Gaan (1874). De leuze was in die milieus zo populair, dat men bij het oprichten van het Vuylsteke-fonds een bloemlezing uit de Vlaamsgezinde liberale prozaschriften en gedichten van Vuylsteke uitgaf onder de titel Klauwaard en Geus. Bij katholieke dichters daarentegen gaat het Klauwaard-motief samen met het Kerelsmotief. Herhaaldelijk komt bij A. Rodenbach de Klauwaard onder het teken van het kruis te staan. In zijn Het Lied der Vlaamsche Zonen en Krik krak, tjou-la-la, gaan Klauwaards en Kerels hand in hand. Het Klauwaard-motief komt ook voor in De Eerste Martelaar, en zijn De Coninc Verlost is opgedragen aan de Klauwaardsgilde van Roeselare (Rodenbach).

In het teken van de Blauwvoeterie noemde de studentenbond van het Sint-Romboutscollege te Mechelen zich De Jonge Klauwaardsgilde.

In de twintigste eeuw komt het Klauwaard-motief nog sporadisch voor.

MARCEL BOEY